

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 28 maja 2002 r.

35616

RPO-403909-VI/02/GF

Pan
Wiesław Kaczmarek
Minister Skarbu
WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, iż otrzymuję liczne skargi od byłych pracowników Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. wyrażających dezaprobatę i głębokie rozgoryczenie spowodowane rozwiązaniem przyjętym w ustawie z dnia 7.XII.2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. Nr 119, poz. 1252 zm. Dz.U. 111/01, poz. 1195) w zakresie uprawnień do nieodpłatnego nabycia akcji Banku.

Skarżą się osoby, które na skutek zasad udziału w prywatyzacji Banku wprowadzonych do ww. ustawy jej nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 23.VIII.2001 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 111, poz. 1195) znalazły się poza gronem uprawnionych. Stosownie do postanowień znowelizowanego art. 2 pkt 4 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających uprawnionymi do nieodpłatnego nabycia akcji Banku są osoby, które od dnia przekształcenia Banku Gospodarki Żywnościowej w spółkę akcyjną do dnia wejścia w życie ustawy przepracowały łącznie co najmniej 3 lata w BGŻ S.A., banku spółdzielczym lub banku regionalnym utworzonym na podstawie ustawy z dnia 24.VI.1994 r. o restrukturyzacji banków spółdzielczych i Banku Gospodarki Żywnościowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 80, poz. 369 z późn. zm.).

Powyższa regulacja oznacza uznanie za uprawnionych jedynie niewielkiej grupy osób legitymujących się określonym stażem pracy w określonym czasie (tj. w okresie od

30.IX.1994 r. do dnia 7.I.2002 r.), pozostawiając tym samym poza gronem uprawnionych byłych pracowników banku, w tym emerytów i rencistów. Jest to znaczna liczba osób, które przepracowały w banku wiele lat, często całe życie zawodowe i miały pełne prawo oczekiwać, iż wezmą udział w prywatyzacji banku na zasadach określonych w ustawie z dnia 30.VIII.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 z późn. zm.). Określone w tej ustawie zasady nabywania akcji przez pracowników mają zastosowanie do ogółu prywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych oraz banków, a to w związku z postanowieniami art. 48 ustawy z dnia 29.VIII.1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 39 z późn. zm.) stanowiącymi, iż przy zbywaniu osobom trzecim, należących do Skarbu Państwa akcji banku stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, w tym m.in. w zakresie zasad nabywania akcji przez uprawnionych pracowników.

Ustalone tą ustawą reguły uczestnictwa w nieodpłatnym nabywaniu akcji uwzględniają zarówno osoby będące w dniu wykreślenia z rejestru komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego pracownikami tego przedsiębiorstwa jak i osoby, które przepracowały co najmniej dziesięć lat w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28.XII.1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a także osoby, które po przepracowaniu dziesięciu lat w przedsiębiorstwie państwowym podlegającym prywatyzacji zostały przejęte przez inne zakłady pracy w trybie art. 23 Kodeksu pracy.

Przyjęcie powyższych reguł rozszerzających krąg uprawnionych w stosunku do poprzednio obowiązujących rozwiązań zawartych w ustawie z dnia 13.VII.1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 30.IV.1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (Dz.U. Nr 44, poz. 202 z późn. zm.) generalnie eliminujących z kręgu uprawnionych byłych pracowników przedsiębiorstw państwowych tzn. tych, którzy nie pozostawali w stosunku pracy w dniu przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę prawa handlowego - zostało przyjęte z aprobatą przez zainteresowanych. Kwestia udziału w prywatyzacji byłych pracowników była przedmiotem zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich, który dostrzegając dyskusyjność przyjętych wcześniejszych rozwiązań - w latach 1994-1996 kierował szereg wystąpień w tej sprawie do ówczesnego Rządu i Sejmu. W wystąpieniach tych Rzecznik wskazywał m.in. na narastającą dezaprobatę dla zasad nieodpłatnego nabywania akcji z pominięciem byłych pracowników, solidaryzując się z autorami skarg napływających do Rzecznika.

Adresaci tych wystąpień podzielali poglądy Rzecznika o konieczności zmiany istniejących regulacji prawnych co ostatecznie doprowadziło do rozszerzenia

kręgu uprawnionych do nieodpłatnego nabycia akcji o byłych pracowników w sposób określony w ustawie z dnia 30.VII.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.

Rozwiązania tej ustawy w omawianym zakresie były do chwili obecnej standardem, według którego ustalane były zasady nieodpłatnego nabywania akcji przez pracowników i byłych pracowników przedsiębiorstw prywatyzowanych, zarówno bezpośrednio na podstawie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw jak i ustaw szczególnych, takich jak np. ustawa z dnia 23.XI.1990 r. o łączności (Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 654 z późn. zm.), czy ustawa z dnia 8.IX.2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz.U. Nr 84, poz. 948).

Na takich samych zasadach udostępniono akcje pracownikom prywatyzowanego sektora bankowego (Pekao S.A. oraz Banki wydzielone ze struktury Narodowego Banku Polskiego).

W tej sytuacji wydają się niezrozumiałe i zaskakujące rozwiązania dotyczące zasad nieodpłatnego nabywania akcji BGŻ S.A. drastycznie ograniczające grono osób uprawnionych, co wywołuje uzasadnione poczucie krzywdy wyrażone w licznych skargach kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Nadmienić należy, iż projekt ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się, bankach zrzeszających oraz o zmianie niektórych ustaw przedłożony przez Prezesa Rady Ministrów Marszałkowi Sejmu w dniu 12.X.1999 r. (druk nr 1437) przewidywał prawo do nieodpłatnego nabycia akcji BGŻ według ogólnie obowiązujących zasad określonych w wyżej omawianej ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.

Rzecznikowi nie są znane okoliczności ani przyczyny odstąpienia od generalnie przyjętych rozwiązań w zakresie uprawnień do nieodpłatnego nabywania akcji.

Okoliczności tych nie wyjaśnił także Departament Reprywatyzacji i Udostępniania Akcji Ministerstwa Skarbu Państwa, do którego zwrócili się pracownicy Biura Rzecznika z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie poruszanej w skargach byłych pracowników Banku Gospodarki Żywnościowej.

Wskazać należy, iż w przypadku udostępniania akcji BGŻ S.A. - odstąpiono również od przyjętych w omawianej ustawie z 30.VIII.1996 r. zasad podziału akcji pomiędzy uprawnionych.

Ustawa ta wprowadziła jako jedyne kryterium różnicowania ilości akcji nabywanych przez pracowników okres zatrudnienia, a rozwiązanie to zastąpiło wcześniej obowiązujące niedoskonałe uregulowanie prawne w tym zakresie, stwarzające możliwość powstania różnego rodzaju konfliktów wśród samych uprawnionych. Również ta kwestia była przedmiotem wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich, którego ocena ówczesnego stanu prawnego spotkała się z aprobatą Ministra Przekształceń Własnościowych, który

poinformował Rzecznika, iż niezmiennie stoi na stanowisku, iż jedynym dopuszczalnym kryterium różnicowania przywilejów związanych z nieodpłatnym nabywaniem akcji powinien być okres zatrudniania pracownika w przedsiębiorstwie.

Również ta zasada obowiązująca od 1996 roku przy ustalaniu rozmiarów korzyści poszczególnych uprawnionych z tytułu nieodpłatnego nabycia akcji wszystkich prywatyzowanych przedsiębiorstw i banków nie jest respektowana w przypadku Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Stosownie do postanowień art. 42 w. cyt. ustawy z dnia 7.XII.2000 r. przy podziale akcji między uprawnionych, wprowadzono dodatkowe kryterium różnicowania ilości akcji, tj. zajmowane przez pracownika stanowisko, co w Rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 11.I.2002 r. w sprawie szczególnych zasad i trybu podziału 15% akcji Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. stanowiących własność Skarbu Państwa pomiędzy osoby uprawnione (Dz.U. Nr 8, poz. 76) zostało sprecyzowane wprowadzając uprzywilejowanie co do ilości akcji dla stanowisk w organach zarządzających banków.

Przedstawiając sprawę poruszaną w skargach byłych pracowników BGŻ S.A. zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zainteresowanie się tą sprawą i podjęcie stosownych działań zmierzających do zmiany uregulowań prawnych dotyczących zasad przyznawania uprawnień do nieodpłatnego nabywania akcji Banku Gospodarki Żywnościowej w sposób nie naruszający poczucia sprawiedliwości społecznej.

W załączeniu przedstawiam dwie przykładowe skargi.

Oczekując stanowiska Pana Ministra

Z wyrazami szacunku

/-/

Zał. 2